

QR 1, 26.

II n
2879

De
Romano Germanorum Regno,
ab
Saxonibus sustentato, & in pristinam dignitatem restituto
disputationem ingreditur,

atque item

Juveni Nobilissimo & Pereximio,

**FRIDER. GOTTL.
PITSCHMANNO
ZITTAU.**

Humanitatis studiis, doctrinisque assidue exculto,

Mens. Maj. An. R. S. CIO IO CC XL

In Academiam Philyream honorifice abituro,

Inter excitatos ex arena plausus,

cunctam uitam,

et diuinis et humanis bonis,

adfluentem

P. P

Samuel Fridericus Bucherus, Gynn. Con- Rect.

Zittauiae, stanno Ioannis Christiani Stremelii.

Quamquam bonarum artium et disciplinarum studiosos, a Zittauensibus discedentes, quam plurimos, non sine ingenti laetitia, dimisimus: Maiorem tamen, ne quid diffimulemus, hilaritatem nullus umquam nobis abitus attulit, quam iuuenis honestissimi FRIDERICI GOTTL. PITSCHMANNI, etiam si sui desiderium in animis nostris uehementer relinquit. Ex eorum enim iucundissima decedit familiaritate, quos ab ingenii magnitudine, et generis dignitate, ad eruditam illam communitatem, coniunctos semper, con sociatosque uidemus. Ut igitur clara maiorum laus, et res gestae, ab historiae, quae est constans memoria uitae ac uetustatis nuncia, literatissimis sectatoribus, grauius testatae, nostrum hominem, ad auitas et patrias uirtutes, etiam in Academiis, in quibus admodum exiguum nobis uitae curriculum diuina prouidentia, rerum humanarum moderatrix, circumscriptis, eo amabilius et copulatius asciscere, alii que adolescentes, qui, excellentibus ingenii præditi, conformandae gloriae spe excitantur, unde quamdam, nobilitatis imitatione, honestatem assequantur, studiose diligenterque exquirere possint: Celsissimam sedem honoris et dignitatis, euidente ac graui testimonio confirmare, et publicis tabulis monumentisque bonorum principum consignare, decreuimus. Commemorabimus enim de consiliorum constantia, de industria, de uirtute, de animi quondam fortitudine, qua Germaniae regnum, ab hostibus labefactatum, a Saxonibus est sustentatum et restitutum.

Vittekindum M. eiusque successores, in reprimendis et compescendis Germanorum hostibus, operam suam strenue commodasse, memoria proditum legimus, ut, quo barbari acrius ac uehementius in patrias sedes irrumperent, eo clarius Saxonicae splendor dignitatis elucesceret. Prae ceteris Otto, Henrici I. parens, quae ostendit, praeclaræ signa uirtutis, perspicuis declarauit testimoniis, tantaque ualuit autoritate, ut ordines eum Germaniae Ludouici IV. septem annorum pueri, patrem bonum et tutorem fidelem instituèrent, et, cum Ludouicus moerore confectus, nondum uiginti annos natus, de uita discessisset, imperatorem solemni ter renuntiarent. Licet uero omnes gerundae rei

rei publicae partes optime teneret, tamen cum inualetudine collectatus, graue uastumque onus, magna animi fortitudine, recusauit, atque Germanis autor exstitit, ut summam imperii in *Conradum I.* qui *Cunegundem*, *Caroli Crassi* filiam, uxorem ducebat, reicerent. *Regino* L. II. p. 71. *Lambertus Schaffnaburgensis* Saec. XI. *Monachus Hersueldensis*, quo nemo, testibus *Jos.* *Scaligero*, *Lipso*, *Meibomio* et *Bosio* politius, aut exactius, inter ueteres, res gestas, in primis *Henrici IV.* et *Gregorii VII.* consignauit, scriptor sane supra saeculi captum prudens, p. 155. *Sigebertus* p. 576. et *Vitichindus*, Saxo *Monachus Corbeuensis* Saec. X. (*Conringio* de *Urb. Germ.* §. 1. *Saxonicorum* scriptorum antiquissimus dictus, de rebus gestis *Saxonum*, *Henrici Aucupis* et *Otonis I.* tribus libris praeclare exponit. *Reineccius* in *Praefat. Vitichindi*) L. I. p. 6. Hic *Conradus* cum ex uita discessum meditaretur, aduersarium suum *Henricum I.* ex *Vitekindi* M. uetutissima gente, patre *Ottone*, Saxonum duce, matre *Luitgarde*, *Arnulphi* Imperatoris filia, natum, a uita commendatione, quae a pietate et prudentia proficiscebatur, cunctis fere, principum suffragiis comprobatum, Germanorum regem, quem imperatoris nomine circumferre moris est, accommodissime alciuit. *Vitichind.* L. I. p. 7. *Laudis* postmodum praemia, quae in *Saxones* quam maxime conuenire uidebatur, ac constituendae conformandaeque ciuitati Germanicae integrum saeculum dederat, incorruptis ueluti legibus sancita, ab *Ottone*, duce Saxonum, et *Henrico Aucupe* in tres *Ottones* fuit translata, ut ab his quinque spectatae uirtutis principibus nihil leuitatis, aut inconstantiae proficisceretur. Cum infiniti fere hostes, ut *Hungari*, ut *Poloni*, ut *Slau*, ut *Boiemi*, ut barbarorum alii, ex praesenti iam tranquillitate, magnas belli tempestates, quae regiones uehementer deiecerant, excitarent: Et uirtutis gloria, et consiliorum prudentia, et excelsi inuictique animi magnitudine, quae sunt in re publica amplissima, omnia laudabiliter et copiose consequebantur, ut *Germania*, ingentibus atque uastissimis turbarum fluctibus demersa, et honore magis, quam antea florere, et abundare cumulatis fortunae bonis coeperit. Restitutae igitur libertatis initium facimus ab *Henrico Aucupe*, qui, anno saeculi decimi uigesimo, ad gubernacula regni Germanici accessisse legitur, *Austrasiam*, a *Carolo Simplice*, Galliarum rege, ereptam, *Germaniae* adiecit,

Hungaros, quadraginta millibus hostium prostratis, ad internecionem, prope Martisburgum deleuit, finibusque nostris tranquillitatem reddidit, Gormonem cum Chertonesi Cimbricae gentibus, Henetos, cunctosque fere Slauos, in gyrum rationis remisit. Vitichindus L. I. p. 9, II. 14. 110. Vrspergensis (sive Conradus a Lichtenau, Abbas Vrsperg. Chronicon ab orbe condito usque ad Fridericum II. Imper. MCC XXX. res, praecipue Germanorum gestas, multa diligentia utilissime prosequutus est) p. 209. Otto Frisingensis IV. 18. t. 69. (Episcopus Frising. Conradi III. frater, magnae uir doctrinae, memorabiles actus Libris VII. usque ad annum M C XLVI. et gesta Friderici I. imperatoris, duobus libris, enarrauit, sapientiae dignitatem, cumque ea, Aristotelis commentarios Graecos Parisiis in Germaniam primus apportauit. Conring. de Antiquit. Academ. Diff. III.) Helmoldus Ottonis Frising. σύγχρονος, chron. Slau. auctor et Presbyter Lubecensis L. I. 8. p. 24. Luiprandus Episcopus Cremonensis L. II. p. 10. 19. et L. III. p. 120. (Italus, aut Hispanus, Berengarii II. Italiae regis, scriba, uixit saeculo X.) Regino p. 75. et Cranzius L. III. Sax. p. 77. et Vandal. p. 63.

Ut uero belli tempestas, quae erat a barbaris extimescenda, potissimum sedaretur, et Germani in posterum tranquille placideque uitam traducerent, Saxones Germaniae ciuitates in prouincias et ditiones descripserunt, quarum tutela ac forma honesti et tamquam facies praefectis, quos comites uocabant, grauissime fuit commendata. Inter hos prouinciarum praesides eminent comites, nostra memoria, limitanei, Marggrauii, die Marggrafen adpellati, qui uelut armati cum imperio in praesidiis collocati, summique legum custodes constituti. Eiusmodi praefecturae Germanicae praesidem Graecorum barbari μαγιστρού, uxorem μαγιστρίνης, Itali Marchese, Galli Marquis nominibus circumgestant, tamen, procedente etiam tempore, a praefectorum cum imperio interdum potestate discessit, et in generis, ac hominum priuatorum nobilitatem demigravit, Quemadmodum autem literati, in replicandis priscorum caerimonijs, diuerlas in sententias disfrahuntur: Ita permulti quoque, in repetundis originibus, ab se quam longissime dissident.

Vetusissimis Teutonum, Celtarum, Saxonum gentibus prouinciarum rectores et omnes dynastae, Cunnagii iure memorabiles,

quos

quos leges dominos capitales appellant, Marchetae salutantur domini et equites, a uocabulo *Mar*, *March* et *Marc*, quod dominum, maritum et equum significat. Io. Georg. Keyserus Antiquit. Septentrion. et Celticar. p. 484. 199. Orientis populis radix est *maria*, altus, eleuatus, dominus, et *Arabi* *margin* ager, praefectura, certis finibus definita, eadem notione, qua *Hebraeis*, *Syris* uetustissimisque Germaniae incolis *gai* et *gau* ein *Gaw* (unde *Brisgau*, *Algau*, *Sundgau* &c.) insignitur, quando quidem uox *Gaw* *Hebraeae* et *Syriae* est originis, *Arabum* scriptoribus non infrequens. *Christianus Franciscus Paulini* de Pagis Antiquae Germaniae p. 65. *Marcha*, seu *Marca*, inquit, originem habet Celticam, significans limitem, seu terminum et regionem limitaneam, cui qui praeerant, dicebantur *Marchgrauii*, incolae *Marcomanni*. Hi tempore *Caroli* in regno *Francico* numerabantur *Auaricus*, *Chauentanus*, *Foro-Julienfis*, *Saxonicus*, *Hispanicus* et *Nordmannicus*. Circumscribit itaque praefecturam ciuitatis, ut ueterum erat *Marca Gandersheimia*, *Ruidena Marca*, *Alunga Marca*, *Heringebusa Marca*, *Meibomius* not. in *Diplom. Thasflon*. T. III. *Rerum Germanic*. p. 194. et ad *Chron. Comit. Schauenburg*. T. I. p. 525. *Marcarum* etiam uestigia existant in legibus *Alemannorum* Tit. 46. 47. *Boiorum* Tit. 12. C. 9 *Ripuariorum* Tit. 60. §. 5. *Langobardorum* et aliorum, ut doctissimorum uirorum opinio, qua cum *Ioanne Seldeno* de *Titul. Honor*. P. II, p. 150. hanc notionem a *Getis*, *Vandalis* et *Slauicae* originis gentibus in Europam fuisse allatam, arbitrantur, maximam ueritatis similitudinem ostendat, *Aimoinus*, monachus *Gallus*, in agro *Vesontino* natus, L. IV. C. CIX. *Annal. Francor.* ad An. 861. (uixit circa annum 844. ipso teste L. IV. C. 13. et de rebus gestis *Francorum*, a primo rege *Faramundo* usque ad obitum *Ludouici Pii*, *Caroli M. filii*, commemorans, istorum temporum recordationem diligenter est complexus) et *Dimar*. *Chron. L. VII. Annal. Francor.* edit. a *Petro Pitheoe* adornatae, an. 873. Ut uero *Marchio* fuit praefes et custos prouinciarum, quae Germanorum fines spectabant, ita *Marca Cranzio* *Vandal.* L. III. C. 16. huiusmodi praefecturam designat, *Grauii* autem, die *Grawen*, *Graven*, ueteri Germanorum et *Saxonum* notione, erant iudices et magistratus, die *Ober-Richter*, ueluti *seniores*, quoniam dignitas haec in primis in spectatae uiros prudentiae, senectutis et autoritate et grauitate circum fluentes, sapienter conferebatur:

rebatur, quae quidem consuetudo inter *Hobraeos, Graecos* et antiquos quondam *Christianos* obtinuit, de quibus singulis *Io. Seldenus* de Synedriis Veterum Hebraeorum perquam scire, literatiusque, quam ceteri, exponit. *Eccode Rebeanus*, uel, ut ab aliis nominatur, *Eyke Ribiconus* Saec. XIII. eques Saxonie, autor *Speculi Saxon.* L. II. Art. XII. fol. 192 *Petrus Albinus* in *der Weisn. Land- Chron.* T. 9. C. 9. p. 102. (Saeculi XVI. scriptor, ex gente nobili a *Weiß, Saebergensis Misnicus*, Professor Poiseos Vitemberg. Historianum scriptor Saxonie et *Augusti ac Christiani I.* intimus consiliorum scriba, uir rerum historicarum peritissimus.) *Marckstein* est lapis regundorum finium insigne. *Specul. Saxon.* L. II. Art. L. f. 271

De prima horum praesidium origine diuersam in sententiam disputatur. *C. Sollius Sidonius Apollinaris*, Aruernorum praeful, qui anno 482. de praesidio et statione huius uitae decessit, comitem limitum ad Danubii ripas collocat. *Ioannes Thurnmaierus*, ab urbe Auentbergensi Boioariae Auentinus adpellatus, in qua anno 1466. natus erat, *Annal. Boiorum, Schirensium, Vcensium* et antiquitatum Germanicarum scriptor, cuius insigni doctrina eruditi obstupescunt, comitum dignitatem limitaneorum antiquissimam censer. Certe de hac re mihi dubium non est. Quantumuis enim Historicorum nemini contigerit, *Marchionis* uocem, ante *Caroli M.* tempora, ex antiquis Germanorum marmoribus et commentariis replicare, tamen uaria comitum officia, iam *Constantini M.* aetate, abisse in consuetudinem, atque item rectores et prouinciarum moderatores, comitum nomine, quod in pompae magnificencia assiduos imperatorum seles comites adiungerent, antiquitus fuisse coonestatos, ex uetustis *Graecorum* monumentis, erutum legimus. Nomen etiam illud ante *Constantinum M.* amicis principum traditum fuit. *Graeca* uox *κόμενς* reperitur in commentariis *Graecis*, quos ipse *Tullius* rituales libros uocat, tempore *Diocletiani D. Georgius* dicitur *κόμενς τὴν ἀξίαν*, comes dignitate, et in *Actibus Concilii Chalcedonensis Flauius Ariuindus Martialis* saepe nominatur *κόμενς*. *Dioscorus* *Act. I.* p. 118. edit *Bin. Tom. II. P. I. Seditiosi estis, δὲς τὲς κόμεντας*, et postmodum *εἰσῆλθον οἱ κόμεντες*. *Io. Seldenus* de *Titul. Honor. P. II. C. II.* p. 29. sqq. qui, tales limitum praesides, ad gubernacula rei publicae *Vasconum*, ledisse, memoria proditum reliquit. Primus comes *Barcelonensis* uocauit se *Conde, Duke et Marques de las Espannas*, quod ex diplo-

mate eius anni 694. probat *Salazar de Mendoza*. *Lotharingiae duces et alii in antiquis titulis dicuntur Marchiones, et item comites Burgundiae, sub initium Saec. X. ac custodes et gubernatores Normanniae, ad annum 991. Guilielmus Sommerset Malmesburiensis, Anglus de gestis Reg. Anglor. L. II. C. 10. (scripsit libros quinque de rebus gestis Anglorum, ab anno 449. usque ad annum 1127. historias nouellas ab anno 1127 usque ad annum 1143 et libros quatuor de rebus gestis pontificum Anglorum.) Aimoinus de reb. gest. Francor. L. V. C. 2 uel qui *Aimoinum* afficitate et continuatione prosequutus, testis est, *Marchiones, ut fines regni tuentes omnes hostium excursions arcerent, iussu Caroli M. ciuitatum quarumdum finibus praefuisse. Vetustas quoque dignitatis, ex Caroli lege de regia imperii Transalpini sede, teste Melchiore Goldasto ab Haiminsfeld, uiro antiquis Germaniae monumentis praeclare merito, Saec. XV. et XVI. (scriptores uetustos rerum Alemannicarum, scriptores rerum Saeuicarum, quae in paucissimorum sunt manibus, et instrumenta Romani imperii collegit, et monarchiam imperii Romani in lucem emisit) et ex Vita Ludouici Pii apparet. Postremis temporibus plures sunt creati, quos inter, ex mente Seldeni, Marchiones Brandenburgiae, Morauiae, Misniae, Badensis, quibus addimus Lusatae rectorum, eminebant, die hohen Merggrawen adpellati. Licet igitur eiusmodi praefides clausos et gubernacula rerum publicarum, ante Caroli M. tempora, et Carolingorum aetate, tenerent, in Germania tamen Henricus Auceps primus Marchiones terrarum suarum finibus praefecit, antiquissimos aliarum gentium mores sequutus. Qua de causa ipse Seldenus de Tit Honor. P. II. C. 1, p. 151. prioribus comitibus ius, ab hodiernis ICTis feudale dictum, denegat, additque, ante Henricum I. non reperio creatum aliquem Marchionem, cuius Marchionatus nunc adhuc supersit. Commodissime Conradus Samuel Schurzfleischius de Origin Pomeran §. 8. not, (t) in Martini Rang. Pom. Quicquid uero Ernestus Broinf. Chron. Merseb. L. I C. 18. qui uixit Saec. XVI. quaestor primum Portensis, postea communitatis Martisburgensis legatus urbanus et procurator publicus, Petrus Albinus in der Meißn. Land. Chron. Tit. 9. p. 106. an. 1590. Paulini de Pagis Germ. p. 65. et Grosserus Memorab. Lus. P. I. p. 13. de Marchionibus antiquis memoriae prodiderunt, de comitibus extra Germaniam accipiendum est. *Iunkerus* non inelegerit in der Anleitung zu der mittlern Geographie P. II. C. XIII. p. 471. sqq. Ob es zwar den Rhein haben möchte, daß zu Caroli M. Zeiten Marchiones gewesen seyn, nachdem er selbst derselben nahmentlich gedercket, in einem Reichs. Tag. Abschiede zu Aachen de anno 804. beyhm Lehmanno Chronic. Spir. L. 2. C. 15. f. m. 67. 6. so ist doch solches nicht von den Marchionibus in Deutschland (wie Herr Eucã thut, im Fürsten. Saal p. 740) anzunehmen, sondern von andern Ländern, aufferhalb Deutschlands, so unter Caroli M. Gebiethe stunden, wie der ältere Herr Meibomius in Notis ad Diploma Thassilonis Bauariae ducis O-**

OK 11. 3. 18 19 X 338 7204
pusc. Hist. p. m. 484. gang recht erinnert. Unter den Carolingis sind nur Pfalz-
Grafen, Grafen und Cent-Grafen, und weder Mark- noch Land-Grafen im Teu-
schen Reiche gewesen. Sed cum praesentis nos instituti ratio iam, filum abrumpe-
re, iubeat, quae restant, proxime sumus persequitur.

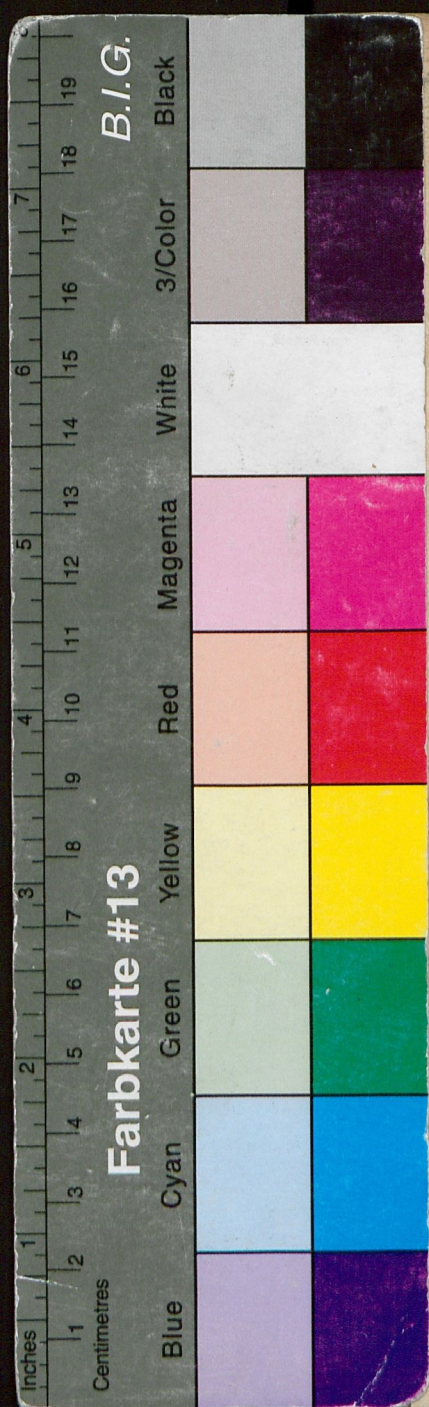
Iam oratio, unde digressa est, reuertitur. E disciplina scholastica, in qua hone-
stum existimamus, moderate, continenter, seuerè, sobrie sapienterque uiuere, cum
laude excedit Iuuenis humanissimus FRIDER. GOTTL. PITSCHMANNVS, altio-
remque gradum excelstitatis assequuturus, Lipsiam se conferet, cuius quidem commen-
datio eo facilior mihi, et explicatio uidetur, quo plures disputationem publicam de
templo portatili Sinensi, in Bibliotheca Senatoria Zittauensi, conspiciendo, illustri
in amplissimorum hominum consessu, ingressus, bonitatis et doctrinae spectatores et
locupletissimos testes reliquit. Patrem ueneratur M. CHRISTIAN. GOTTL. PITSCH-
MANNVM, sacerdotem Zittauensium, de rebus sacris et eruditus, immortaliter mer-
rentem, ac regiae Berolinensis literatae communitatis socium, multis iam reconditae
doctrinae documentis atque libris ad posteros commemoratum, praeceptorem quon-
dam nostrum clarissimum, qui, ut ipse de ingenuis artibus uirisque excellentibus non
tumultuose, non praefracte, non inscite, more debacchantium ex potionis spectaculo,
sed circumspecte, sed plenissime, sed eleganter sentit, unicum hunc filium, ad huma-
nitatis studia, non modo uehementer est exhortatus, uerum et doctrinis ita expoliuit,
et hominem reddidit, ut ei, quod longe pateat, et extendat se latius disciplinarum
utilitas, quam primum circumspecti apparet. E tumulto beatae matris Annæ

Marthæ, quam gens generosissima de Lanckisch tulerat, superiorem memoriam recor-
danti prospectant perquam multi uiri, in quibus laudabile quoddam honestatis exem-
plar, non ex aere ductum, sed uirtute exscriptum expressumque, peramanter intuetur.
In Gymnasio nostro, per sex, et quod excurrit, annos, in discentium celebritate
uersatus, magnis itineribus, ad sapientiae, quam diuinæ, tam humanae, ad linguarum,
ad eloquentiae, ad historiae, ad reliquarum literarum decus et ornamentum, usque adeo
contendit, ut nobis, qui et ipsum priuatim, bonas ad scientiarum artes, formauimus,
et, in disputantium perorantiumque conflictu, non ingenio et memoria tantum ex-
promptum, sed et usu exercitatum experti fuimus luculentissime, summa exciterur spes,
futurum, ut et defuncti aui M. Georgii Gottl. Pitschmanni sacerdotis olim Sigersdorfen-
sis, uiri literati, ac studiis doctrinisque dediti, optimi parentis, Seligm. et Lanckischiae gen-
tis famam et gloriam si non superet, tamen aliquando assequatur. Maeste igitur no-
ua uirtute, Iuuenis ornatusime, exempla, quae satis habes in promptu, colligendae ho-
nestatis diligenter perlustra, perlustrata diligentius exprime, expressa quam diligen-
tissime cum aliis communica. Hucspecta, illud pugna, hoc enitere, et nostri non imme-
mor, ut multa paucis complectamur, diuinis humanisque bonis fruire cumulatissime?
Sic tibi, per diuinas, per humanas, per iucundas, per luctuosas huius miserae profectio-
nis uicissitudines, ad aeternos illos beatorum hominum consessus et copiosissime et lau-
dabiliter contendenti, prospere semper omnes res eueniant. P. P., VIII., Calend.

Maji A. S. R., CID 19 CC XL,

1018

M. P.

B.I.G.

Farbkarte #13

QRT, 26.

II n
2879

De
Romano Germanorum Regno,
ab
Saxonibus sustentato, & in pristinam dignitatem restitoto
disputationem ingreditur,
atque item

Juveni Nobilissimo & Pereximio,
**FRIDER. GOTTL.
PITSCHMANNO**
ZITTAV.

Humanitatis studiis, doctrinisque assidue exculto,
Menf. Maj. An. R. S. MD CXL
In Academiam Philyream honorifice abituro,

Inter excitationes ex arena plausus,
cunctam uitam,
et diuinis et humanis bonis,
adfluentem
P. P

Samuel Fridericus Bucherus, Gymn. Con-Rect.

Zittauiae, stanno Ioannis Christiani Stremelii,

